

Žižkovi příznivé i nepříznivé, tedy jak Jakoubka ze Stříbra a Mikuláše z Pelhřimova, tak li Eneáše Sylvia a Petra Chelčického. Na konci knihy zdůrazňuje autor problematičnost vládnoucího názoru o tábořské »demokracii«. Při důkladném studiu pramenů vidíme v Táboře opět a opět nábožensky exaltovaný středověk. Celkem Pekařova práce má význam nemalý a bylo by zajisté si přát, aby autor i v dalších dílech své práce pokračoval svou osvědčenou metodou a aby poskytl veřejnosti cenné a úplné dílo o Žižkovi a tím nahradil zastaralou práci Tomkovu a nevalně cenné některé práce novější. R. Wierer.

**Jindřich Šebánek: Desetipanský úřad Starého města pražského a jeho knihy.** Z dějin měst. správy a diplomatiky městs. knih. — Praha. 1926. Zvl. otisk ze »Sbor. příspěv. k děj. m. Prahy« sv. V. 8<sup>o</sup>. str. 163 a přílohy. — Z nového chystaného svazku V. »Sborníku příspěvků k dějinám hlav. m. Prahy«, o němž jsme měli příležitost již jednou se zmíniti při referátu o velmi důležité práci Mendlově (»Všehrd«, roč. VII. 1926, str. 61), vychází nyní další práce, která nás po stránce historickoprávní interesuje. Práce Dr. Jindř. Šebánka zvolila si za téma úřad desetipanský, tedy institut dosud nezpracovaný, jak se stanoviska historického, tak právního, ačkoliv tento úřad již svým vznikem kompetencí a organizací, jak autor nám to vylíčil v kap. I. své studie, jest neobyčejně zajímavý. Neboť úřad desetipanský vznikl zcela pravděpodobně nutností domácích poměrů a je tedy výjimečným příkladem, kdy naše městská správa nepřijímala z ciziny a zároveň dosvědčuje, jak značnou tvořivost organizační v našich městech, tak i rozsáhlost agendy městské, která počátkem stol. XVI. prostě nestačila pro úkoly na ni vkládané, zejm. po sloučení města Nového se Starým. Rada nemohla vyřizovati množství pří o dluhy, které spadaly do její kompetence. Proto asi od r. 1518 pro vyřizování těchto běžných sporů zřídila delegovaný úřad »desetipánů«, jejichž obdobou byl o dvacet let později zřízený úřad osmipanský v Kutné Hoře. Jest jisto, že nový úřad splnil všechny úkoly, jež mu byly dány při jeho založení. Příslušely před něj zásadně spory o dluhy nad 10 kop gr., kdežto spory o menší dluhy zůstaly jako dosud přikázány rychtáři. Před úřadem s takto vymezenou kompetencí mohl se mnohem dokonaleji vyvinouti proces po stránce formální, než před městskou radou, tím spíše, že časem bylo nutno, jako na př. pokud jde o závazky směnečné, zaváděti řadu detailních ustanovení. Šebánkova práce dává nám na podkladě velmi pečlivě vyčerpaných pramenů v archivu města Prahy nahlédnouti do rozsáhlé působnosti tohoto úřadu a tím nám konkretisuje zprávy zejm. Víta Ophthalmia, Koldína, Weingartena a j. »Desetipáni« nejsou však institutem nezajímavým jen po stránce kompetenční, nýbrž i pokud jde o složení, o výběr osob, dále o postup řízení (kap. II.), jejich poměru k úřadu purkmistrovskému a k městskému rychtáři i jiným úřadům (kap. III.).

Vedle této, jak by bylo snad možno označiti, ryze právní části, Šebánek podává ve své studii i diplomatický rozbor písemností úřadu desetipanského. Kromě podrobného popisu zachovaných knih (kap. IV.) probral tu jednotlivé pisáře desetipánů, zejména stanovil jejich rukopisy a vysvětlil zařízení jejich kanceláře (kap. V.), jakož i vedení knih (kap. VI.). Tato část autorovy práce je ryze analytická, jak káže nynější metoda pomocných věd historických. Jde tu často o maličkosti, jejich zjišťování vyžádá si nadměrné práce, která by snad mohla býti označena jako nehospodárnost vůči otázce vskutku malé. Než přece je nutno si povšimnouti, že jedině takovou detailní prací můžeme pokročiti vpřed a neustrnouti na opakování starých výsledků. Právě po této stránce takováto práce, jako je velmi důkladná studie Šebánkova, přinese mnoho užitku i studiu právně historickému, které v otázkách městského procesu bude musiti se k ní obracet.

Ča.

**Český časopis Historický** roč. XXXIII. 1927. I. sešit. První sešit přináší článek Mendlův o počátcích našich cechů a práci Fran-

tiška Hrubého o selských a panských inventářích v době předbělohorské. Cenným příspěvkem k dějinám veřejného práva českého je pojednání Kazbundova o otázce české korunovace v roce 1861; práce Kazbundova je psána podle novějších pramenů úředních a osvětluje přesvědčivě kolísavou, ze dne na den se měnící, vnitřní politiku Františka Josefa I. Wierer.

**T. G. Masaryk: Sebevražda hromadným jevem společenským moderní doby.** Čin, Praha 1926, str. 284. — Jako první svazek sebraných spisů Masarykových vychází první velká sociologická práce Masarykova, v níž však již jest obsažen jeho základní názor na otázku krise moderního člověka a vývoj moderní civilizace. I když jest možno s jeho názory snad nesouhlasiti, překvapí živost a svěžest knihy a její blízkost k dnešním poměrům po 45 letech. Kniha vychází téměř nezměněna od prvního vydání a přece jsou tu zachyceny otázky i dnes velmi časové. V sebevražednosti vidí Masaryk hlavní symptom krise moderního lidstva, svojí nepřírozeností ukazuje na to, že jest cosi nezdravého v civilizaci. Příčinu vidí v rostoucí nenábožnosti lidstva, jejíž příčina tkví v polovzdělání rozumovém, při němž se zanedbává vzdělání mravní a citová stránka lidská. Jen harmonický náboženský názor na svět činí život za všech okolností snesitelným. Odnětím náboženství odnímá se lidem životní opora. Sebevražednost lze odstraniti jenom odklizením nenábožnosti a s ní související polovičitosti. Poměry hospodářské a politické jsou mu opáčně než podle Marxe, jen vnější stránkou vnitřního života duševního a od tohoto se má začítí s odstraňováním krise, a to návratem k nábožnosti. J. B.

**Les mouvements migratoires de 1920 à 1924.** Etudes et Documents, série o (migrations), no. 2. — Genève 1926. Bureau international du Travail. 8<sup>o</sup>, stran 108, cena 2.50 fr. švýc. (7.50 fr. francouz.). — Tato zpráva o vystěhovalectví byla vydána na základě doporučení Mezinár. konference práce ze dne 18. října 1922, jímž se žádají všechny členské státy, aby dodávaly Mezinár. úřadu práce všechny informace a statistická i jiná data, týkající se vystěhovalectví. Na základě takto sebraného materiálu vydal Mezinár. úřad práce nejprve studii o vystěhovalectví v letech 1920—1923 a jejím rozšířením a doplněním do r. 1924 vznikl přítomný spis, jehož autorem jest Dr. Imre Ferenczi. Na podkladě pečlivě v tabulky seřazených statistických dat probírá odděleně vystěhovalectví zámořské a pevninové. — V kapitole o vystěhovalectví zámořském pojednává spis nejprve o důležitosti hnutí v zemích evropských. Z absolutních čísel o počtu vystěhovačů je vidět v letech 1921 a 1922 pokles proti r. 1920, velký vzrůst v r. 1923 a opět pokles v r. 1924. Stejně jeví se tento poměr i v jednotlivých zemích až na výjimky (hlavně nástupnické státy), které jsou podrobeny rozboru. V zemích mimoevropských pak nenabylo vystěhovalectví takové důležitosti jako v Evropě, neboť tam jest všude počet přistěhovačů větší než vystěhovačů. Z evropských států vyskytuje se takový případ jedině v Nizozemí. Co se týče směru vystěhovalectví, tu primát si udržely až do roku 1923 Spojené státy, na jejich místo nastoupila v roce 1924 Argentina; mimo ně pak vykazují značná procenta i Kanada, Brazílie a Kuba. V dalším uvádí se statistika vystěhovačů v zemích průchodních a konečně údaje o pohlaví, věku a zaměstnání vystěhovačů. — Vystěhovalectví pevninové let 1920—1924 vyznačuje se nesmírným rozmachem ve všech zemích a změnami nastalými v jeho směrech. Stejně jako v předešlé kapitole probírá se i tu nejprve důležitost a směr pevninového vystěhovalectví a pak pohlaví, věk a zaměstnání vystěhovačů. — Celek spisu s řadou statistických tabulek bohatých na všechna potřebná data řadí se důstojně k dosavadním dílům Mezinárodního úřadu práce v oboru vystěhovalectví: Chronique mensuelle des migrations, Emigration et immigration, législation et traités, Les méthodes des statistiques de l'émigration et de l'immigration, Rapport de la Commission internationale de l'immigration, Rapport de la Commission internationale de l'émigration a j.

K. Gerlich.